

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 14646
Tarih : 22.10.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Antep Fıstık Üretiminin, Üreticisinin ve Sulama Altyapısının Desteklenmesi Hakkında Kanun Teklifi” gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 22.10.2025

Ömer ÖCALAN

Sanlıurfa Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Tarım, Orman ve Köyşleri
Tarih: 23-10-2025	Esas No: 2/3340

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
2 2 Ekim 2025
Numara:

T B M M GENEL MURAK
2 2 Ekim 2025
No: 1722901

GENEL GEREKÇE

Türkiye, dünya Antep fıstığı üretiminde önemli bir konuma sahip olmasına rağmen, üreticiler son yıllarda ciddi ekonomik ve yapısal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Artan girdi maliyetleri, fiyat istikrarsızlıkları, kuraklık, yetersiz sulama imkânları, aracılar nedeniyle oluşan düşük alım fiyatları, üretici kooperatiflerinin zayıf kurumsal yapısı ve ihracat gelirlerinden üreticilerin yeterince pay alamaması, üreticilerin gelir kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Şanlıurfa, Gaziantep, Adıyaman, Mardin ve Siirt illerini kapsayan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, dünya çapında Antep fıstığı üretiminde stratejik bir merkezdir. Ancak bu potansiyel, mevcut ekonomik ve yapısal koşullar nedeniyle üretici lehine değerlendirilememektedir.

Bu kanun teklifi, Antep fıstığı üreticilerinin korunması, üretimde istikrarın sağlanması ve gelirlerinin güvence altına alınması amacıyla hazırlanmıştır. Fiyat dalgalanmalarına karşı koruma mekanizmalarının oluşturulması, ihracat ve ithalat süreçlerinde üretici lehine adil fiyat politikalarının belirlenmesi, üretim planlamasının yapılması ve devletin alım garantisi yoluyla üreticinin emeğinin korunması amaçlanmaktadır.

Bunun yanı sıra, yerel kooperatiflerin güçlendirilmesi, üreticilerin kayıt altına alınarak destek mekanizmalarından yararlandırılması, üretici birliklerinin kurulması ve sulama altyapısının geliştirilmesiyle Antep fıstığı üretiminin sürdürülebilirliği ve bölgesel kalkınmanın desteklenmesi hedeflenmektedir.

Bu kanun teklifi, yerli üreticiyi koruyan, aracısız, adil ve sürdürülebilir bir Antep fıstığı politikası inşa etmeyi; üreticinin emeğinin karşılığını almasını, bölgesel ekonomik kalkınmanın demokratikleşmesini ve Türkiye'nin dünya Antep fıstığı piyasasındaki rekabet gücünün artırılmasını öngörmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

I. Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Madde 1 – Kanunun amacı ve kapsamı belirlenerek, Antep fıstığı üretiminde sürdürülebilirlik, üretici gelirlerinin güvence altına alınması ve üretim zincirinin düzenlenmesi hedeflenmektedir.

II. Kurumsal Yapı

Madde 2 – Antep Fıstık Üretim ve Destekleme Kurulu'nun (AFÜDK) kuruluşu, yapısı ve görevleri düzenlenmektedir. AFÜDK'nin taban ve tavan fiyatları belirlemesi, üretici lehine adil fiyat politikalarının oluşturulmasını sağlayacaktır.

Madde 3– Türkiye Antep Fıstık Üreticileri Üst Birliği'nin (TAFÜB) kurulması öngörülmektedir. Üretici kooperatiflerinin ülke genelinde örgütlenmesi, üretim planlaması ve fiyat koordinasyonu açısından önem taşımaktadır.

III. Üretim ve Destek Mekanizmaları

Madde 4 – Üreticilerin kayıt altına alınmasını sağlayacak Türkiye Antep Fıstık Üretici Kayıt Sistemi (TAFÜKS) oluşturulmaktadır. Böylece destek ve teşviklerin adil, şeffaf ve veriye dayalı biçimde yürütülmesi sağlanacaktır.

Madde 5 – Antep fıstığı üretim alanlarında sulama ve altyapı yatırımlarının geliştirilmesi, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Devlet Su İşleri (DSİ) iş birliği içinde planlanmaktadır. “Yeşil Antep Fıstık Programı” ile on yıl içinde tüm üretim bölgelerinde sulama erişiminin sağlanması hedeflenmektedir.

Madde 6 – Devlet alım garantisi hükme bağlanarak, üreticinin emeğinin piyasa dalgalanmalarından korunması düzenlenmektedir.

Madde 7 – Üretim maliyetlerinin azaltılması için doğrudan girdi desteği sağlanmaktadır.

IV. Katma Değer ve İhracat Politikası

Madde 8 – Yerel kooperatiflerin üretim sonrası katma değer yaratacak işleme, paketleme ve depolama tesislerini işletmesi teşvik edilmektedir.

Madde 9 – Antep fıstığı ihracatından elde edilen gelirlerin bir kısmının Üretici Destek Fonu'na aktarılması hükme bağlanmaktadır. Bu fon, kadın ve genç üreticilerin güçlendirilmesi, organik üretim ve yeni bahçe kurulumu gibi alanlarda kullanılacaktır.

Madde 10 – Kurumsal yapıların ve piyasa aktörlerinin faaliyetlerinin denetimi ile şeffaflık ilkeleri düzenlenmektedir. İhlaller için idari yaptırımlar çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

V. Uygulama ve Geçiş Hükümleri

Madde 11 – Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde; üretici kooperatifleri, ziraat odaları, üniversiteler ve yerel yönetimlerin temsilcilerinin katılımıyla Antep Fıstık Üretim ve Destekleme Kurulu (AFÜDK) ve Türkiye Antep Fıstık Üreticileri Üst Birliği (TAFÜB) kurulur.

Bu kurulların görev ve yetkilerini düzenleyecek yönetmelik Bakanlık tarafından hazırlanır.

VI. Denetim ve Çeşitli Hükümler

Madde 12 – Yürürlük maddesidir.

Madde 13 – Yürütme maddesidir.

ANTEP FISTIK ÜRETİMİNİN, ÜRETİCİSİNİN VE SULAMA ALTYAPISININ DESTEKLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Bu Kanunun amacı, Türkiye’de Antep fıstık üretiminin sürdürülebilirliğini sağlamak, üreticilerin ekonomik olarak korunmasını temin etmek, ürünün kalite ve verimliliğini artırmak, üretimden tüketime kadar olan süreci düzenlemek ve üretici gelirlerini güvence altına almaktır.

MADDE 2- Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde, üretici kooperatifleri, ziraat odaları, üniversiteler ve yerel yönetimlerin temsilcileri yer aldığı Antep Fıstık Üretim ve Destekleme Kurulu (AFÜDK) kurulur.

AFÜDK, her üretim sezonu öncesinde fıstığın taban ve tavan fiyatlarını belirler. Fiyat belirleme sürecinde; üretim maliyetleri, işçilik giderleri, bölgesel iklim etkileri, ihracat potansiyeli ve piyasa talepleri dikkate alınır.

MADDE 3 -Fıstık üretimi yapılan illerdeki üretici kooperatifleri, Türkiye Antep Fıstık Üreticileri Üst Birliği (TAFÜB) adıyla Türkiye’de bir çatı örgüt altında birleşir.

TAFÜB; üretim planlaması, fiyat koordinasyonu, ihracat payı dağılımı ve üretici haklarının takibinden sorumludur.

Üst birlik, Tarım ve Orman Bakanlığı ile eşgüdüm içinde çalışır; karar alma süreçlerinde üretici temsilcilerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar, çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

MADDE 4- Tüm Antep fıstık üreticileri, Türkiye Antep Fıstık Üretici Kayıt Sistemi (TAFÜKS) kapsamında kayıt altına alınır. Kayıt sistemi; üretim alanı, rekolte, fıstık türü, kullanılan girdi ve satış verilerini içerir. Destekleme ve teşvik programlarından yalnızca kayıtlı üreticiler yararlanabilir.

MADDE 5- Kurak ve kıraç bölgelerde, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Devlet Su İşleri (DSİ) iş birliğiyle Antep fıstık üretim alanlarına yönelik sulama kanalları, yer altı su depoları ve damla sulama sistemleri kurulması esas alınır.

Bu yatırımların finansmanı, Tarımsal Kalkınma Fonu ve İklim Uyum Fonu kaynaklarından karşılanır. DSİ, on yıl içinde tüm Antep fıstık üretim bölgelerinde sulama erişimini yüzde 100’e çıkarma amacı taşıyan Yeşil Antep Fıstık Programı uygulamakla yükümlüdür.

MADDE 6 – Tarım Kredi Kooperatifleri ve Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), AFÜDK tarafından belirlenen taban fiyatın altına düşülmemesi için alım garantisi sağlar. Üreticiler, belirlenen fiyat üzerinden ürünlerini kooperatifler aracılığıyla kamu kurumlarına satabilir.

MADDE 7- Antep fıstık üreticilerine; mazot, gübre, ilaç, sulama ve enerji giderlerine yönelik Tarım Orman Bakanlığı tarafından doğrudan yardım sağlanır. Bu destekler, üretim sezonu başlamadan önce üretici hesaplarına aktarılır.

MADDE 8 – Yerel yönetimlerin desteğiyle Antep fıstık işleme, paketlenme ve depolama tesislerinin kurulması teşvik edilir. Bu tesisler üretici kooperatifleri tarafından işletilir. İşlenen ürünlerden elde edilen katma değer doğrudan üreticilere yansıtılır.

MADDE 9 – Antep fıstık ihracatından elde edilen gelirlerin en az yüzde 25'i Üretici Destek Fonu'na aktarılır. Bu fon; üretici eğitimi, yeni bahçe kurulumu, organik üretim desteği, kadın ve genç üreticilerin güçlendirilmesine yönelik projelerde kullanılır.

MADDE 10 – AFÜDK ve TAFÜB faaliyetleri her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'na rapor olarak sunulur. Şeffaflık ilkesi gereği; fiyat belirleme süreçleri, ihracat gelirleri ve üretici destekleri kamuya açık olarak yayımlanır.

AFÜDK kararlarına aykırı olarak taban fiyatın altında alım yapan kişi veya şirketlere idari para cezası uygulanır. Antep fıstığı ithalatı, yerli üreticiye zarar verecek şekilde yapılamaz.

Madde 11- Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde; üretici kooperatifleri, ziraat odaları, üniversiteler ve yerel yönetimlerin temsilcilerinin katılımıyla Antep Fıstık Üretim ve Destekleme Kurulu (AFÜDK) kurulur. Kurulların görev ve yetkilerini düzenleyecek yönetmelik, Bakanlık tarafından hazırlanır.

MADDE 12 – Bu kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13 – Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.